

**ФІТОТЕРАПЕВТИЧНІ ЗАСОБИ В КОМПЛЕКСНІЙ ТЕРАПІЇ
ХРОНІЧНОЇ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ**
Фатула М.І., Рішко О.А., Блецкан М.М., Свистак В.В., Ганич О.Т.
Ужгородський національний університет, Україна

Вступ. На сьогодні розроблені методи діагностика та лікування хворих на хронічну серцеву недостатність, але немедикаментозним методам лікування, зокрема застосуванню лікарських трав у лікуванні даної категорії хворих, приділяється недостатня увага.

Метою дослідження було вивчення ефективності фітотерапевтичних засобів у комплексному лікуванні хворих на хронічну серцеву недостатність.

Матеріали та методи. Обстежено та проліковано 106 хворих із хронічною серцевою недостатністю (ХСН), основною причиною якої були атеросклеротичний кардіосклероз, гіпертонічна хвороба II-III стадії, кардіоміопатії. Вік хворих коливався в межах 45-75 років, середній вік – $(52,3 \pm 3)$ роки. Чоловіків було 72 %, жінок – 28 %. Тривалість основного захворювання 3-18 років, в середньому – $(7,8 \pm 1,6)$ року.

Хворі були розподілені на дві репрезентативні групи: перша група (50 чоловік) отримувала базову терапію, друга група (56 чоловік) крім базової терапії додатково отримувала настій з лікувальних трав, який складався із березових бруньок, стовпчиків з приймочками кукурудзи, трави материнки звичайної, листя петрушки кучерявої, трави споришу звичайного, трави хвоща польового.

Результати та їх обговорення. У групі хворих із хронічною серцевою недостатністю, які додатково до базової терапії отримували настій лікарських трав, у порівнянні з першою групою, на 2–4 дні скоріше зменшувалися симптоми серцевої недостатності: задишка, асцит, набряки поясиці, ніг, покращувалися сон та самопочуття.

Добовий діурез у другій групі хворих в кінці першого тижня лікування настоями лікарських трав збільшився на 40 % при ХСН II, при ХСН III – на 32 %, при ХСН IV – на 15 %.

Висновки. Лікарські трави у комплексному лікуванні хворих із хронічною серцевою недостатністю доцільно призначати на початкових стадіях захворювання. Вони певною мірою посилюють діуретичну дію синтетичних діуретиків.